

Asia: VN/14840/2026

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta (DigiFinland Oy)

Lausunnonantajan lausunto

Lausuntonne sidosyksikköasemasta Kirjoita tähän:

Esitys liittyy hallituksen valmistelemaan hankintalain uudistukseen, jossa sidosyksikköasemaa koskevia edellytyksiä tiukennettaisiin säätämällä vähintään 10 prosentin omistusosuusvaatimus sidosyksikön omistajille. Nyt käsiteltävällä esityksellä ehdotetaan sosiaali- ja terveydenhuollon osalta poikkeusta tähän vaatimukseen DigiFinland Oy:n osalta. Lailla mahdollistettaisiin DigiFinland Oy:n hyödyntäminen jatkossakin valtion, hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän yhteisenä sidosyksikkönä.

DigiFinlandin tehtävänä on kehittää ja tuottaa sosiaali- ja terveydenhuollon, pelastustoimen ja muiden toimialojen tuottavuutta ja vaikuttavuutta parantavia kansallisia digitaalisia palveluja sekä tukea tiedon yhteen toimivuutta ja tiedolla johtamista. Palveluille ei ole säädetty käyttövelvoitetta, vaan omistaja-asiakkaat päättävät itse, mitä yhtiön tuottamia palveluja katsovat tarvitsevansa. Yhtiön rooli on toimia järjestelmien kehittäjänä, ylläpitäjänä ja teknisenä toteuttajana.

Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia kannattaa esitystä, jolla mahdollistetaan DigiFinland Oy:n toimiminen jatkossakin valtion, hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän yhteisenä sidosyksikkönä. Esityksessä ehdotettu poikkeus hankintalain vähimmäisomistusosuutta koskevasta vaatimuksesta on perusteltu, jotta nykyinen yhteistyömalli ja siihen perustuva palvelukehitys voivat jatkaa.

DigiFinlandin kansalliset digitaaliset ratkaisut voivat tukea palvelujen yhdenvertaisuutta, yhteentoimivuutta ja tiedolla johtamista. Talentia korostaa, että DigiFinlandin toiminnassa ja digitaalisten ratkaisujen kehittämisessä tulee huomioida nykyistä vahvemmin sosiaalihuollon palvelut, ammattilaisten tarpeet sekä asiakkaiden oikeusturva. Digitaaliset palvelut eivät kuitenkaan saa korvata sosiaalihuollon ammattihenkilön tekemää yksilöllistä palvelutarpeen arviointia tai ammatillista harkintaa.

Muut kommenttinne esityksestä Kirjoita tähän:

Hyvinvointialueilta edellytetään samanaikaisesti kustannusten hallintaa, palveluiden vaikuttavuuden parantamista ja tiedolla johtamisen vahvistamista. Näiden tavoitteiden saavuttaminen edellyttää sosiaalihuollon tiedontuotannon, tutkimuksen ja vaikuttavuusarvioinnin rakenteiden määrätietoista kehittämistä. Muutoin on vaarana, että päätöksenteko perustuu pääosin suorite- ja kustannustietoihin, jolloin sosiaalihuollon todellinen merkitys ihmisten hyvinvoinnille ja ongelmien ennaltaehkäisylle ei tule näkyviin.

Talentia pitää perusteltuna, että sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisiä digitaalisia ratkaisuja, tiedon yhteentoimivuutta ja tiedolla johtamisen välineitä kehitettäisiin kansallisesti sen sijaan, että samoja ratkaisuja rakennetaan rinnakkain eri hyvinvointialueilla. DigiFinlandin nykytoiminnoissa on kuitenkin sosiaalihuollon kehittämistyötä hyvin vähän.

Talentia korostaa, että sosiaalihuollon tiedolla johtamista haastaa se, että hyvinvointialueilla on käytössä erilaisia asiakastietojärjestelmiä, jotka eivät tuota keskenään vertailukelpoista tietoa. Lisäksi sosiaalihuollon vaikuttavuuden arviointiin soveltuvia yhtenäisiä mittareita on käytössä vain rajallisesti, mikä vaikeuttaa palveluiden tuloksellisuuden arviointia sekä kansallista vertailua. Sosiaalihuollon tutkimus- ja kehittämistoimintaa vaikeuttaa myös se, että tutkimusaineistojen yhdistäminen hyvinvointialueiden välillä on hidasta ja hallinnollisesti raskasta. Jatkovalmistelussa olisi aiheellista edistää DigiFinlandin roolia edellä mainittujen ongelmien ratkomiseksi, jotta yhtiön toiminta tukisi nykyistä paremmin palvelujärjestelmää.

Rajallisten resurssien näkökulmasta olisi tarkoituksenmukaista keskittää sosiaalihuollon yhteisten järjestelmien kehittämistä, ylläpitoa ja teknistä toteutusta valtakunnallisesti silloin, kun kyse on koko palvelujärjestelmää koskevista tarpeista.

Talentia korostaa, että kansallisten digitaalisten ratkaisujen rinnalle tarvitaan sosiaalihuollon tutkimus-, kehittämis- ja koulutus- (T&K) rakenteita, joiden avulla voidaan tuottaa vertailukelpoista vaikuttavuustietoa, kehittää yhteisiä arviointimenetelmiä sekä varmistaa, että sosiaalihuollon palveluita kehitetään tutkimusperustaisesti ja yhdenmukaisesti koko maassa. Näin voidaan vahvistaa sosiaalihuollon tiedolla johtamista sekä varmistaa, että päätöksenteko perustuu palvelujen kustannusten ja suoritteiden lisäksi tietoon niiden vaikutuksista ihmisten hyvinvointiin ja elämäntilanteisiin.

Suominen Jenny
Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia